

Översiktlig naturinträngsanalys

INNEHÅLL

1.	Syfte	2
2.	Vägprocessen	2
3.	UA3 Gul	3
4.	Utredning	4
4.1	Planer och program	4
4.2	Markanvändning	4
4.3	Nationella miljö kvalitetsmål och regionala miljömål	5
4.4	Miljö kvalitetsnormer	5
4.5	Riksintressen och områdesskydd	6
4.6	Naturmiljö	9
4.7	Hydrologi	9
4.8	Kulturmiljö	10
4.9	Landskapsbild	10
4.10	Artskydd	10
4.11	Friluftsliv	11
5.	Sammanfattning	12
6.	Källor	13

1. Syfte

Syftet med detta PM är att göra en översyn av naturintrång för ett av utredningsalternativen för väg 155, benämnt UA3 Gul, där bland annat riksintressen, områdesskydd, naturmiljö, kulturmiljö och andra områden som kan beröras av projektet granskas. Syftet i detta skede är inte att bedöma eventuella intrång och miljökonsekvenser, utan snarare ge en översiktlig beskrivning av området ur natur- och miljösynpunkt.

År 2004 upprättades en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som komplettering till en vägutredning från år 2001, med syftet att se över och utreda förutsättningarna för att bygga en broförbindelse till Öckerö-Björkö samt att finna alternativa lokaliseringar för ett färjeläge som kan ansluta till vägkorridorer enligt det så kallade Hästeviksalternativet. Delar av underlaget och presentationen av markmiljön i området är detsamma och har i viss mån legat till grund för denna översiktliga naturintrångsanalys.

2. Vägprocessen

Planlägningsprocessen regleras främst i väglagen (1971:948), plan- och bygglagen (2010:900) samt i miljöbalken (MB). Inledningsvis tas ett samrådsunderlag fram som ligger till grund för länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan. Under samrådsskedet ska verksamhetsutövaren eventuellt ta fram planförslag, alternativa lokaliseringar och MKB. Vidare kan tillåtligheten behöva prövas av regeringen. Därefter ska ansökan kungöras och granskas. Slutligen tar Trafikverket beslut om fastställelsehandling.

Den som avser att bygga en väg ska under arbetet med att upprätta en vägplan **samråda** med länsstyrelsen, berörda kommuner och de enskilda som särskilt berörs. Om vägplanen har betydelse för kollektivtrafiken, ska samråd även ske med berörda regionala kollektivtrafikmyndigheter. Samrådet ska avse vägens lokalisering, utformning och miljöpåverkan. Om vägen antas medföra en betydande miljöpåverkan ska samråd också ske med de övriga statliga myndigheter samt den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda. Samrådet ska avse innehållet i och utformningen av den **MKB** som ska finnas tillsammans med vägplanen. En MKB ska motsvara de krav som finns i MB och därtill meddelade förordningar och föreskrifter. I samrådsskedet ska frågor avseende vissa skyddade områden enligt 7 kap. MB tas upp.

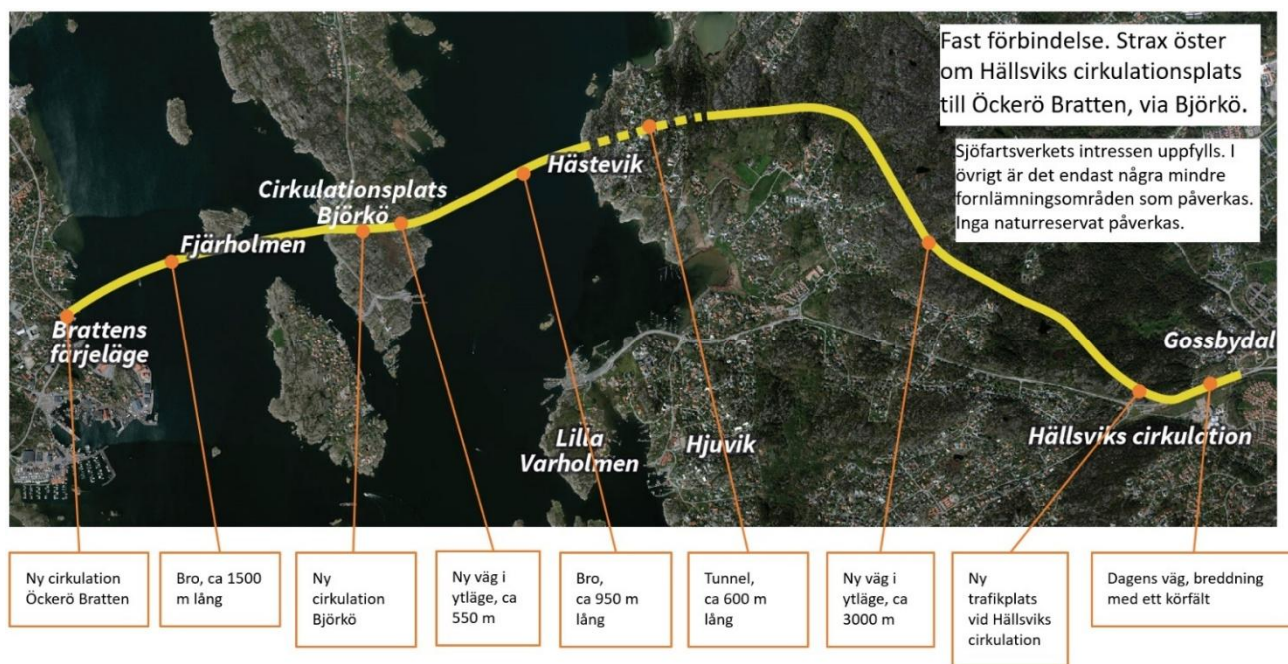
Länsstyrelsen ska verka för att MKB:n får den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för prövningen av vägplanen. Under samrådet får berörd kommun medge att undantag görs från krav på bygglov för upplag, materialgårdar, murar, plank och transformatorstationer.

Vägplanen ska bland annat innehålla en karta över det område som planen omfattar, uppgifter om skyddsåtgärder och försiktighetsmått som ska vidtas för att förebygga störningar och andra olägenheter från trafiken eller anläggningen. Tillsammans med vägplanen ska underlag som bland annat redovisar motiven till vald lokalisering, utformning av vägen, synpunkter som kommit fram under samrådet, en MKB samt övriga uppgifter som behövs för att genomföra projektet vara med.

Trafikverket prövar frågan om att fastställa en vägplan efter samråd med berörda länsstyrelser. Trafikverkets beslut överklagas hos regeringen.

3. UA3 Gul

I Figur 1 nedan visas aktuellt utredningsalternativ, UA3 Gul. Naturutredningen i följande avsnitt utgår från presenterad sträckning.

Figur 1. UA3 – Alternativ Gul.

En eventuell fast förbindelse går i UA3 Gul mellan Hisingen och Öckerö kommuns huvudöar via Björkö. Eftersom Björkö är en av de större öarna i kommunen samt ligger mellan Hisingen och huvudöarna skulle stora delar av syftet med en fast förbindelse falla om sträckningen inte går via Björkö, eftersom färjetrafik på Björköleden skulle behöva finnas kvar.

Både väster och öster om Björkö är djupa till berg mycket stora. Av detta skäl utreds inte undervattenstunnlar vare sig väster eller öster om Björkö i detta skede. En tunnel i berg skulle behöva gå in cirka 1,5 – 2 kilometer över land innan den kan komma upp, vilket påverkar både kostnader och transportlängd negativt. Sänk- eller flyttunnlar blir också mycket dyra och utreds inte vidare. Därmed kvarstår alternativ med broar, både väster och öster om Björkö. Då kan även GC-väg anläggas.

Vid Hällsviks cirkulationsplats ändrar dagens väg 155 karaktär. Öster om denna plats är det relativt liten bostadsbebyggelse i direkt anslutning till vägen, med relativt gott om tillgängliga ytor runt vägen. Här har vägen redan relativt bra standard, varför det är önskvärt att denna del fortsätter att utgöra en del av väg 155. Väster om denna plats är det tvärtom trångt, med bostadshus och/eller bergvägg intill vägen. Av detta skäl har olika sträckor över Hisingen utretts från Hällsviks cirkulationsplats och västerut.

4. Utredning

4.1 Planer och program

Planerad vägsträcka berör inte någon detaljplan eller några kommunala områdesbestämmelser. Området omfattas inte heller av någon fördjupad översiktsplan.

Gällande översiktsplan (ÖP) för Göteborgs kommun är från år 2009 och antogs av kommunfullmäktige den 24 maj 2009. Nu pågår ett arbete med att ta fram en ny översiktsplan för Göteborg och planen befinner sig i utställningsskedet.

Göteborgs kommuns gällande ÖP markerar långsiktigt bevarad markanvändning för i stort sett alla delar av kust- och skärgårdsområdet som inte är exploaterade. Naturresevat och andra förordnanden finns för stora områden och stora delar av Göteborgs södra kuststräcka samt delar av Torslanda. Vissa av skärgårdsöarna är tätortsområden som ligger inom riksintresseområdet för högexploaterad kust, se vidare nedan under rubriken Riksintressen.

Planerad vägsträcka på Hästevik halvö är utpekad som markreservat för kommunikation. I förslaget till ny ÖP framgår det även, förutom ovan från gällande ÖP, att kommunfullmäktige i Göteborg har gett trafikinämnden i uppdrag att verka för en fast förbindelse till Öckerö. Markreservatet för fast förbindelse avseende Björkö och Öckerö framgår även av gällande ÖP för Öckerö kommun från år 2018.

Göteborgs Stad har antagit ett miljö- och klimatprogram för 2021–2030. Programmet ska visa riktningen och vara den gemensamma plattformen för stadens långsiktiga strategiska miljöarbete. Programmet lägger grunden för omställningen till en ekologiskt hållbar stad 2030 och är stadens övergripande styrande dokument för arbetet inom den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling. Programmet kan bli viktigt för miljöbedömningen i ett senare skede i processen för UA3 Gul.

4.2 Markanvändning

Enligt gällande ÖP för Göteborgs kommun är Hästeviksområdet markerat som bebyggelseområde med grön- och rekreationsytor samt områden med särskilt stora värden för naturvård, friluftsliv, landskapsbild och/eller kulturlandskap. Därtill omfattas den första delen av vägen från Hällsviks cirkulationsplats av utbredningsområde för framtida bebyggelseområden.

På halvön finns det två områden med särskilt stora värden för naturvård, Hästevikarna och Tors slott – Linnefjäll. I ÖP:n beskrivs Hästevikarna som attraktiva utflyktsmål med möjligheter till bad och fritidsfiske och de grunda havsbottenarna beskrivs som värdefulla för fiskereproduktionen. Tors slott – Linnefjäll har enligt ÖP:n värdefull vegetation (kalkgynnad flora/skalbank med intressant flora) och ett promenadområde rikt på fornlämningar (fornborg, rösen och boplatser) och anses även vara värdefullt ur friluftslivhänsyn.

Hela kuststräckan på halvön samt delar av kusten runt Björkö och Öckerö omfattas av ett utvidgat strandskydd om 300 meter enligt 7 kap. 14 § MB. Vid den eventuella broanslutningen på Öckerö är strandskyddet upphävt. Syftet med strandskyddet är enligt 7 kap. 13 § MB att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Enligt 7 kap. 15 § MB får det inom ett strandskyddsområde inte uppföras nya byggnader, byggnader eller byggnaders användning får inte ändras eller andra anläggningar eller anordningar får inte utföras (om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt), grävningssarbeten eller andra förberedelsearbeten får inte utföras för byggnader, anläggningar eller anordningar som beskrivits

ovan samt åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter får inte vidtas. Förbuden gäller inte dock inte byggande av allmän väg enligt fastställd vägplan enligt väglagen (1971:948), 7 kap. 16 § tredje punkten MB.

4.3 Nationella miljö kvalitetsmål och regionala miljömål

Sveriges miljömålssystem består av ett generationsmål, 16 miljö kvalitetsmål samt ett antal etappmål, vilket utgör det nationella genomförandet av den ekologiska dimensionen av de globala hållbarhetsmålen. I MKB:n från år 2004 beskrivs konsekvenserna från sju av de nationella miljö kvalitetsmålen.

Tabell 1. Nationella miljö kvalitetsmål och kommentarer från MKB 2004.

Miljö kvalitetsmål	Kommentar i MKB från 2004
Begränsad klimatpåverkan, frisk luft, bara naturlig försurning	<i>Genom att bygga en ny väg kommer trafikmängderna på Hjuviksvägen och riskerna för köbildningar att minska, då en stor del börjar använda den nya Hästeviksleden. Den totala utsläppsmängden beräknas minska jämfört med nollalternativet, beror på att färjetrafiken alstrar betydligt högre utsläppsmängder än biltrafiken.</i>
Myllrande våtmarker	<i>En av våtmarkerna på Björkö kan komma att byggas bort. Skyddsåtgärder vid övriga närliggande våtmarker kan behöva vidtas för att inte motverka målet ytterligare.</i>
Hav i balans samt levande kust och skärgård	<i>Motverkar målet genom att göra intrång i, från buller och trafik, relativt ostörda områden. Förslaget kan komma att motverka målet genom att påverka bottenförhållandena, beroende på placering av brofästen och pelare.</i>
Ett rikt odlingslandskap	<i>Motverkar målet genom att fragmentera brukningsvärd odlingsmark.</i>
God bebyggd miljö	<i>Bidrar till målet genom att avlasta nuvarande väg 155, Hjuviksvägen, och medverka till en jämnare trafikfördelning, som bör leda till minskade störningar.</i>

Ovan bedömningar i förhållande till miljö kvalitetsmålen bör generellt fortfarande vara relevanta för UA3 Gul men kan komma att behöva utvecklas närmare i ett senare skede.

Utöver de nationella miljö kvalitetsmålen har Västra Götaland tagit fram regionala miljömål. För UA3 Gul kan tilläggsmålen för begränsad klimatpåverkan, frisk luft, hav i balans samt levande kust och skärgård, myllrande våtmarker, ett rikt odlingslandskap, god bebyggd miljö bli relevanta vid bedömningen.

4.4 Miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel som infördes med MB 1999. Avsikten med normerna är att förebygga eller åtgärda miljöproblem, uppnå miljö kvalitetsmålen och att genomföra EG-direktiv. Enligt 5 kap. MB ska en miljö kvalitetsnorm ange de föroreningsnivåer eller störningsnivåer som människor kan utsättas för utan fara för olägenheter av betydelse eller som miljön eller naturen kan belastas med utan fara för påtagliga olägenheter. Normvärden finns för timmar, dygn och år. En miljö kvalitetsnorm anses vara överträdd om minst ett av dessa normvärden överskrids.

I dag finns det MKN för olika föroreningar i utomhusluften (2010:477), olika kemiska föreningar i fisk- och musselvatten (2001:554), olika parametrar i vattenförekomster (2004:660) och omgivningsbuller (2004:675).

I MKB:n från år 2004 gjordes beräkningar på utsläpp till luft. Då gjordes bedömningen att de totala utsläppsmängderna för samtliga presenterade alternativ blir något lägre än för nollalternativet vilket beror på att färjetrafiken alstrar betydligt högre utsläppsmängder än biltrafiken. Alla alternativen höll sig långt under gränsen för MKN. Eftersom alternativ UA3 Gul innebär en avveckling av färjetrafik bör bedömningen avseende utsläpp till luft vara liknande det som presenterades år 2004.

Avseende buller är större delen av området, förutom på och närmst runt Björkö, markerat som bullerutsatt område för vägbuller.

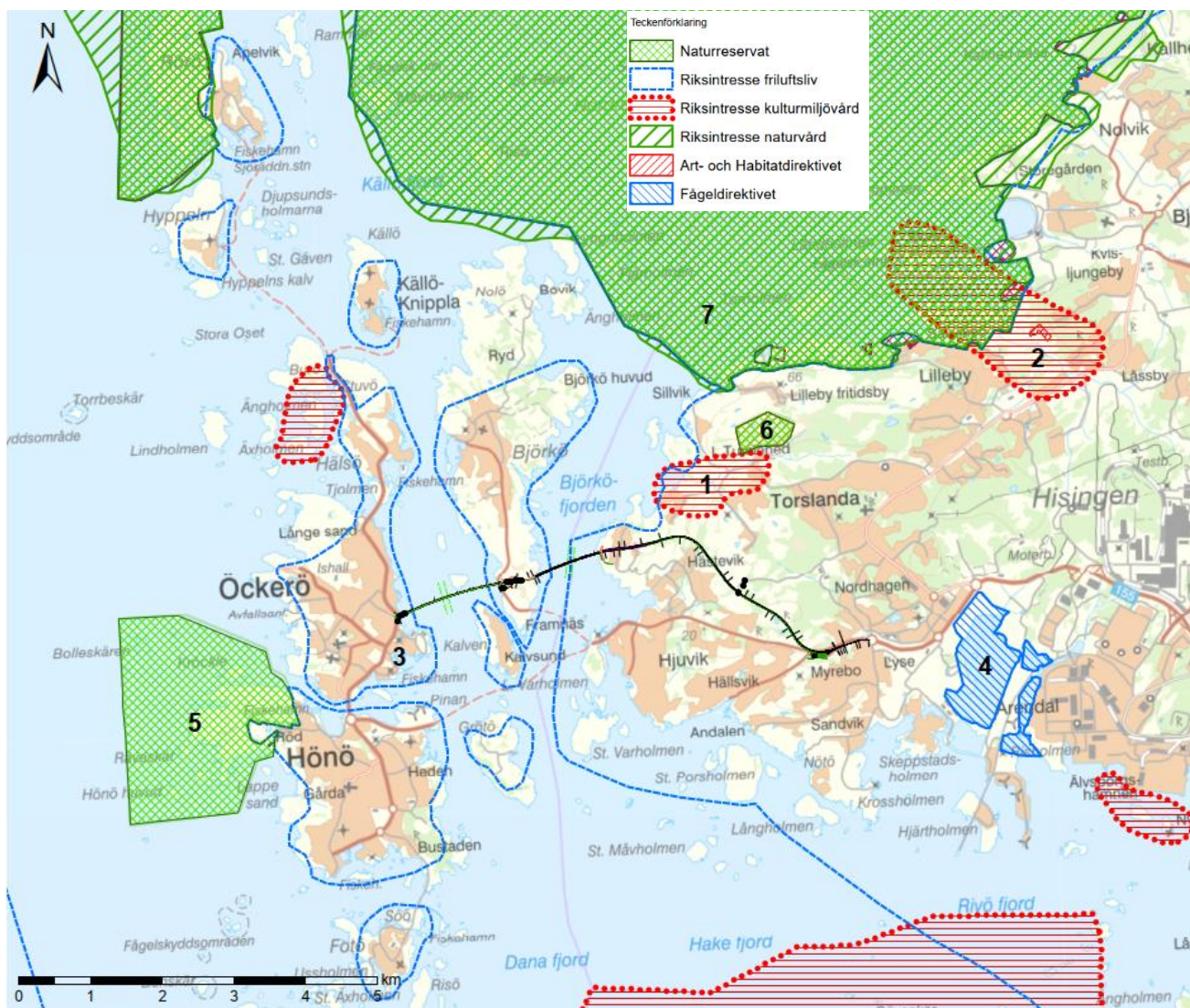
Samtliga MKN bör beaktas och utredas i förhållande till UA3 Gul i ett senare skede i vägprocessen.

4.5 Riksintressen och områdesskydd

Enligt MB ska områden av riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön. Mark- och vattenområden som har nationell betydelse för vissa vitala samhällsintressen kan enligt 3 kap. MB betecknas som områden av riksintresse för något eller några av dessa intressen. I 4 kap. MB regleras vissa geografiska områden i landet vilka med hänsyn till sina natur- och kulturvärden är av riksintresse i sin helhet, och har restriktioner för olika slags ingrepp. I Figur 1 på nästa sida redovisas de riksintressen som finns i närheten av planerad vägsträcka. Vägsträckan, UA3 Gul, syns i mitten av kartan som en svart sträckning. I Tabell 2 redovisas de riksintressen som finns inom 5 kilometer från UA3 Gul samt avstånd (om möjligt att ange) till vägsträckningen.

Tabell 2. Områden utpekade som riksintresse enligt 3 och 4 kap. MB inom cirka 5 kilometer från planerad vägsträcka.

Hänvisning karta	Riksintresse	Benämning	Avstånd
	<i>Större geografiska områden</i>		
	Högexploaterad kust	"Brofjorden till Simpevarp"	-
	Kommunikation	Farled Stora Pölsan - Danafjord	-
	Kommunikation	Marstrandsfjorden - Danafjord	-
	Friluftsliv	Göteborgs skärgård (FO12)	-
	<i>Mindre utpekade områden</i>		
1	Kulturmiljövård	Tumlehed (KO8)	cirka 300 meter
2	Kulturmiljövård	Burösund (KO69)	cirka 2 kilometer
3	Yrkesfiske	Öckerö hamn, "Ockern"	cirka 700 meter
4	Natura 2000	Torsviken (SE0520055)	cirka 1 kilometer
5	Naturresevat	Ersdalen	cirka 2 kilometer
6	Naturresevat och Natura 2000	Sillvik (SE050047)	cirka 2 kilometer
7	Naturresevat och Ramsarområde	Nordre älvs estuarium	cirka 5 kilometer

Figur 1. Karta över utpekade riksintressen inklusive naturreservat och områden utpekade mot bakgrund av Art- och habitatdirektivet samt Fågeldirektivet.

Hela **kustområdet och skärgården** i Bohuslän är utpekad som högexploaterad kust enligt 4 kap. 4 § MB. Nämnd bestämmelse reglerar möjligheterna att uppföra fritidsbebyggelse och berör därför inte aktuellt projekt UA3 Gul.

Farlederna **Stora Pölsan – Danafjord** (via Stora Kalvsund) och **Marstrandsfjorden – Danafjord** (via Lilla Kalvsund) är utpekade riksintressen för kommunikation enligt 3 kap. 8 § MB. Bestämmelsen omfattar således områden som är särskilt lämpliga på grund av sin beskaffenhet eller sitt läge för vissa samhällsviktiga funktioner. Det kan till exempel röra sig om "strategiskt viktiga passager" för ledningssystem och andra kommunikationer och områden med särskilda fysiska förutsättningar.

Sundet mellan Hästevik och Björkö samt mellan Björkö och Öckerö är utpekade som riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap. 6 § MB. Området är benämnt **Göteborgs Skärgård**. Området berör kommunerna Göteborg, Kungälv och Öckerö vilket kräver mellankommunala överväganden och samordning för att säkra riksintressets värden. Enligt värdebeskrivningen är området "vackert med ett varierat skärgårdslandskap, det är ett viktigt område för fritidsbåtar, har ett rikt utbud av stränder och klippor för sol och bad, många områden skyddade som naturreservat med stigar och leder, småbåts- och gästhamnar, goda möjligheter till sportfiske samt närhet till storstaden Göteborg". Värdebeskrivningen radar även upp förutsättningarna för bevarande och utveckling av områdets värden:

1. *Åtgärder för att bevara områdets värden:*

Underhåll av stigmarkeringar, skyltning, stigröjning, promenader och bryggor, allmänna toaletter är viktigt. Strandstädning är nödvändigt för att säkerställa områdets tillgänglighet.

2. *Åtgärder som påtagligt kan skada områdets värden:*

Verksamheter som privatisering av stränder, bryggor och hamnområden försämrar tillgängligheten. Ny strandnära bebyggelse, exploatering, oljeutsläpp, muddringar och hamnanläggningar skadar områdets värden. Militära skjutövningar och vindkraft kan påverka värdena negativt.

Det finns en möjlig intressekonflikt i att öarna har intressant växtlighet och fågelliv. Delar av Vrångö skärgård är fågel- och sälskyddsområde vilket ställer vissa krav på ostördhet. De grunda och leriga bottarna inomskärs är värdefulla för fiskreproduktionen och de steniga havsbottarna är värdefulla för skaldjursreproduktionen. Muddring för friluftsbåtar kan därför vara negativt för områdets naturvärden. Hela området är även av riksintresse med hänsyn till sina natur- och kulturvärden vilket ställer krav på varsamhet från besökare.

3. *Utveckling av områdets värden:*

Förbättrade stigsystem, skötsel av promenadleder, skyltning, information om kommunikationsmedel är viktigt. Utveckla nya leder, som kanot/kajak och snorkelleder. Ekoturism. Information på plats angående de värden som finns och hur man som friluftsutövare bäst bidrar till att bevara dessa.

Förutom de större geografiska områdena för riksintresse finns ett antal särskilt utpekade områden i närheten av planerad vägsträcka.

Cirka 300 meter norr om planerad vägsträcka på halvön ligger **Tumlehed**, riksintresse för kulturmiljövård. Enligt värdebeskrivningen är Tumlehed en fornlämningsmiljö med hållmålning som speglar fångstkultur och talrikt med boplatser från stenåldern.

Cirka 2 kilometer norr om planerad broanslutning på Öckerö ligger **Burösund** (Hällsö-Burö m.fl. öar), riksintresse för kulturmiljövård. Enligt värdebeskrivningen är Burösund en skärgårdsmiljö där en stor koncentration av välbevarade och i grupper samlade tomtningar ger en uppfattning om kustfisket före de permanenta fiskelägenas tid.

Öckerö hamn, kallad "Ockern", är utpekade som riksintresse för yrkesfiske enligt 3 kap. 5 § MB och är belägen cirka 700 meter syd om planerad broanslutning på Öckerö. Enligt nämnd bestämmelse ska mark- och vattenområden som har betydelse för yrkesfisken så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande.

Cirka 1 kilometer innan planerad vägsträcka, vid Arendal, ligger **Torsviken**, ett Natura 2000-område. Området är ett viktigt våtmarksområde längs Sveriges västkust för de utpekade arterna sångsvan, salskrake, brushane, vigg, bergand samt knipa. Framförallt har området betydelse som rastnings- och övervintringslokal.

Ersdalen naturreservat ligger på delar av Hönö, cirka 2 kilometer sydväst om den planerade broanslutningen på Öckerö. Ersdalen utgör den nordvästra delen av Hönö och är ett bergigt och jordfattigt landskap. Strandlinjen är sönderskuren i vikar och uddar och goda möjligheter till fiske finns.

Sillvik utgör naturreservat och Natura 2000-område enligt 7 kap. 4 § respektive 27 § MB. Området präglas av en skalbank med särpräglad flora av högt vetenskapligt värde. Den kalkrika jorden gör att floran är artrik och vissa av arterna som finns här är sällsynta. Rikedomen på orkidéer och mossor är stor. Här finns stora bestånd av kärrknipprot och Jungfru Marie nycklar, och även blåsippa och ängsgentiana. Här växer tall och gran men även ek och andra lövträd.

Norr om Sillvik, cirka 3 kilometer norr om planerad vägsträcka, ligger **Nordre älvs estuarium** som är ett utpekade Ramsarområde och naturreservat. Nordre älv är tillsammans med Göta älv Sveriges största vattendrag. I mynningsområdet där det söta vattnet möter det salta har karakteristiska så kallade estuariemiljöer bildats. Nordre älvs mynning har skonats från omfattande bebyggelse, hamnanläggningar och industriexploatering och är ett av länets mest värdefulla naturområden.

4.6 Naturmiljö

Enligt SGU:s jordartskarta utgörs majoriteten av området av urberg och postglacial lera.

Både regionala och lokala inventeringar av naturmiljön har genomförts i området, bland annat av Jordbruksverket. Cirka 400 meter söder om planerad vägsträcka vid Hästevik halvö ligger ett betesområde, ängs- och våtmarksinventeringen från år 2003.¹ Vid fotbollsplanen i Hästevik finns två områden utpekade som betesmark och slåtteräng med allmänna värden.

Mitt på Hästevik halvö finns en lövskog med naturvärdesklass 2 vilken kommer beröras av planerad vägsträcka. Lövskogen är en mogen blandskog med klen till medelgrov ek, alm, lind, ask och lönn samt enstaka asp, björk, al och tall.

På Björkö, cirka 500 respektive 800 meter norr om planerad broanslutning, ligger två områden utpekade som befintliga och framtida möjliga strandängar.

Runtom hamnen på Öckerö finns punkter markerade som potentiellt förorenade områden med riskklass 2 och 3. Även hamnen på Björkö är har en utpekad som potentiellt förorenat område med riskklass 3. Anledningen till föroreningarna är bland annat är hamn och handelstrafik, fritidsbåtshamn och båtuppsamlingsplats samt verkstadsindustri och drivmedelshantering.

Enligt Naturvårdsverkets våtmarksinventering finns tre områden med högt naturvärde (klass 2) inom 3 kilometer från planerad vägsträcka. Ett på östra delen av Öckerö, ett på nordvästra delen av Björkö och ett vid Sillviks naturreservat.

4.7 Hydrologi

Inga grund- eller ytvattenförekomster (förutom kustvatten, se nedan) finns i området för planerad vägsträcka. Mitt på Björkö samt Öckerö ligger delavrinningsområden som mynnar i Björköfjorden respektive Stora Kalvsund.

Björköfjorden och Stora Kalvsund är kustvattenförekomster. Båda kustvattenförekomster uppnår *måttlig* ekologisk status och *uppnår ej god* kemisk status.

¹ Cirka 400 norr om planerad vägsträcka på halvön (tunnelsträckan) ligger även ett område (DEF-RZI Skeddalen) som enligt senaste ängs- och våtmarksinventeringen 2003 bedömdes som ej aktuell. Detta innebär att området vid inventeringstillfället bedömdes ha inga eller så svaga kvaliteter att området inte längre platsar inom inventeringen.

4.8 Kulturmiljö

I området för planerad vägsträcka återfinns fornlämningar, möjliga fornlämningar samt övriga kulturhistoriska lämningar som pekats ut av Riksantikvarieämbetet. I närheten av planerad vägsträcka ligger även kulturmiljöområdena Tumlehed och Burösund, se ovan under rubriken riksintressen.

I MKB:n från år 2004 gjordes bedömningen att vägen riskerar att bryta fornlämningarnas rumsliga samband med övriga lämningar. Vidare påpekades att hela området i sig har ett kulturhistoriskt värde, vilket kan komma att minska om vägdragningen förstör förståelsen för områdets kulturhistoriska utveckling. I den kulturhistoriska utredningen som genomfördes i samband med MKB:n ansågs konsekvenserna av en väg genom dalgången vara att betrakta som förödande för kulturmiljövärden.

Ovan bedömning avseende kulturmiljövärden bör generellt fortfarande vara relevant för UA3 Gul. Det ska dock påpekas att bedömningen år 2004 avsåg en eventuell vägsträckning genom området, medan förevarande alternativ UA Gul avser ett tunnelbygge genom större delen av det berörda området och en annan bedömning avseende påverkan på kulturmiljön skulle eventuellt kunna bli aktuell.

4.9 Landskapsbild

I MKB:n från år 2004 bedöms utredningsalternativet "Alternativ Bro-färja Hästevik" medföra en liten konsekvens för landskapsbilden mellan Hästevik och Amhult, förutsatt att planskildhet anordnas på ett skonsamt sätt. I alternativet som presenterades år 2004 skulle vägsträckningen gå över berget i Hästevik och inte genom en tunnel vilket är aktuellt för AU3 Gul. Därtill planerades inte en bro över till Björkö utan istället utökade färjelägen där bedömningen var att landskapsbilden inte skulle förändras påtagligt, eftersom den delen av skärgården redan präglades av färjetrafik.

På grund av skillnaderna mellan alternativet från 2004 och alternativt UA3 Gul är det svårt att dra paralleller till den tidigare bedömningen avseende landskapsbilden. Bedömningen kommer troligen bli annorlunda för aktuellt alternativ.

4.10 Artskydd

För samtliga vilda fåglar och arter markerade med "N" eller "n" i Bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845) finns förbud för vissa åtgärder som riskerar att påverka arterna negativt. Om en åtgärd träffas av ett eller flera förbud behöver verksamhetsutövaren söka dispens från förbudsreglerna. Fridlysningsbestämmelser och undantag framgår av 4-15 §§ artskyddsförordningen.

Den 4 mars 2021 meddelade EU-domstolen dom i ett förhandsavgörande begärt av Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt kallat "Skydda Skogen-domen". Målet berör EU:s två så kallade naturvårdsdirektiv, fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet som är införlivade i svensk lag genom artskyddsförordningen. Målet i det aktuella förhandsavgörandet berör skogsavverkning, men EU-domstolen uttalar sig även generellt kring de svenska artskyddsreglerna och kritiserar den praxis som vuxit fram i Sverige. Det som återstår att se är vad EU-domstolens förhandsavgörande får för genomslag i de mål som ligger för avgörande hos Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt, och vad det får för påverkan för Sveriges praxis rörande artskyddet.

Därtill pågår det för tillfället en översyn av artskyddsförordningen med syftet att undersöka om de svenska artskyddsbestämmelserna är förenliga med bakomliggande EU-direktiv. En utredning (SOU 2021:51 *Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar*) presenterades den 10 juni 2021 och i utredningen föreslås ett antal ändringar i den svenska implementeringen av naturvårdsdirektivet. Ändringarna föreslås träda i kraft 1 juli 2022.

Mot bakgrund av EU-domstolens dom och föreslagna förändringar i de svenska artskyddsbestämmelserna kommer vi med all sannolikhet få uppleva förändringar på artskyddsområdet. Oavsett vilka ändringar som genomförs och inte kan det komma att krävas större hänsyn till artskyddet i kommande miljöprövningar avseende de åtgärder som riskerar att påverka individer eller populationer av fågel- eller djurarter.

UA3 Gul kommer påverka de arter som finns i området i någon mån. Mot bakgrund av pågående förändringar är det däremot svårt att avgöra om, och i så fall hur, projektet kommer aktualisera förbudsbestämmelserna och hur bedömningen avseende en eventuell dispens ser ut. Inom ramen för kommande MKB kommer det vara viktigt att genomföra inventeringar för att kartlägga vilka arter som förekommer i området och hur dessa påverkas av planerad vägsträcka. För att få en initial översikt av de arter som finns i området är det möjligt att köpa utdrag från Artportalen. Dessa dokument blir dock sekretessklassade.

4.11 *Friluftsliv*

Sundet mellan Hästevik och Björkö samt mellan Björkö och Öckerö är utpekade som riksintresse för friluftsliv, se ovan under rubriken Riksintresse. Detta innebär att alla områden, förutom bebyggda land- och strandområden, inom Öckerö kommun är utpekade som riksintresse för friluftslivet.

I MKB:n från år 2004 bedömdes en utbyggnad av en bättre led ut mot västra Hisingen och Öckerö kommun öka tillgängligheten till kustnära rekreationsområden för boende i övriga Göteborg samt i regionen i övrigt. För dåvarande förslag (väg över Hästevik halvö samt nytt färjeläge) gjordes bedömningen att möjligheten att bedriva orientering i området skulle minska, badplatser i närheten av färjeläget skulle försvinna och bullret från färjeläget i övrigt skulle störa bad- och småbåtslivet i området.

Ovan bedömning avseende påverkan på friluftslivet bör generellt fortfarande vara relevant för UA3 Gul. Det ska dock påpekas att bedömningen år 2004 avsåg en eventuell vägsträckning genom området, medan förevarande alternativ UA Gul avser ett tunnelbygge genom större delen av det berörda området, varför en annan bedömning avseende till exempel påverkan på orientering skulle kunna bli aktuell. Även bedömningen för påverkan på bad- och småbåtsliv bör bli annorlunda för UA3 Gul.

5. Sammanfattning

Inför framtagande av kommande MKB och övriga delar av vägplanen kommer samtliga aspekter som lyfts ovan att vara av vikt att utreda närmare.

Enligt både gällande ÖP och förslag till ny ÖP är området för UA3 Gul utpekade som markreservat för kommunikation och bör mot bakgrund av detta anses vara förenlig med presenterade planer. Området utgörs främst av bebyggelseområde med grön- och rekreationsytor. Området för planerad vägsträcka i Hästevik har därtill stora värden för naturvård, friluftsliv, landskapsbild och kulturlandskap. I det fortsatta arbetet och i kommande MKB är det viktigt att dessa värden utreds närmare och beaktas i MKB:n.

I kommande MKB kommer det krävas en utredning och bedömning över huruvida UA3 Gul eventuellt begränsar möjligheterna att nå både nationella miljö kvalitetsmål och de regionala tilläggsmålen för Västra Götaland. Därför behöver utredningar som visar på eventuellt överskridande av MKN utföras.

Det finns både mark- och vattenområden i närheten av UA3 Gul som är utpekade riksintressen, omfattas av områdesskydd samt även andra utpekade värden från exempelvis nationella och regionala inventeringar. För majoriteten av de skyddade områdena finns utförliga bevarandeplaner och värdebeskrivningar som redogör för hur området bör skyddas och vilka åtgärder som riskerar påverka området negativt. För utpekade riksintressen finns bestämmelser enligt 3 och 4 kap. MB avseende avvägningar för eventuella ingrepp i miljön. Dessa dokument och bestämmelser kommer vara behjälpliga i det fortsatta arbetet.

Förbudsbestämmelserna, och undantag i form av dispens, enligt artskyddsförordningen ska prövas i varje enskilt fall och förevarande vägplan är inte ett undantag. För information kring vilka skyddade arter som förekommer i området finns mycket information att hämta i Artportalen samt genom tidigare utförda inventeringar. För att kunna genomföra en ordentlig bedömning över samtliga skyddade arter, hur dessa riskerar påverkas samt om åtgärderna som planeras vidtas träffas av förbudsbestämmelserna kommer det i det fortsatta arbetet krävas mer projektspecifika inventeringar, så som en naturvärdesinventering och en fågelinventering. Med anledning av pågående förändringar i tillämpningen de svenska artskyddsbestämmelserna, både vad avser ny praxis genom Skydda Skogen-domen och eventuell förändrad lagstiftning enligt nyligen presenterad utredning, är det i detta tidiga skede inte möjligt att göra en bedömning över hur arterna i området kommer påverkas av UA3 Gul. En sådan bedömning tillika prövning av artskyddet är aktuell att göra i ett senare skede i vägprocessen.

6. Källor

Tryckt material

Göteborgs Stad, *Miljö- och klimatprogram 2021–2030*. Hämtad 2021-05-27:

<https://goteborg.se/wps/wcm/connect/4578bcdd-0a21-4d90-98c5-8ec4e68b366b/G%C3%B6teborgs+Stads+milj%C3%B6-+och+klimatprogram+2021-2030.pdf?MOD=AJPERES>

Göteborgs stad, *Översiktsplan för Göteborg, Del 1 – Utgångspunkter och strategier*. Hämtad 2021-05-24:

<https://goteborg.se/wps/wcm/connect/d1f790ad-263d-4a42-ad8f-8777f65a094c/Del1.pdf?MOD=AJPERES>

Göteborgs stad, *Översiktsplan för Göteborg, Del 2 – Användning av mark- och vattenområden*. Hämtad 2021-05-24:

<https://goteborg.se/wps/wcm/connect/7465bee4-73c0-45a6-962f-84137e6f67b1/Del2.pdf?MOD=AJPERES>

Göteborgs stad, *Översiktsplan för Göteborg, Del 3 – Riksintressen, miljö- och riskfaktorer*. Hämtad 2021-05-24:

<https://goteborg.se/wps/wcm/connect/d047b372-791f-43e6-8194-126866fd913e/Del3.pdf?MOD=AJPERES>

Jordbruksverket, *Objektrapport 296-AHM Björkö*. Hämtad 2021-06-03:

<https://etjanst.sjv.se/tuvaut/site/webapp/areareport.html?areaid=296-AHM>

Jordbruksverket, *Objektrapport C1E-SGR Björkö*. Hämtad 2021-06-03:

<https://etjanst.sjv.se/tuvaut/site/webapp/areareport.html?areaid=C1E-SGR>

Jordbruksverket, *Objektrapport 993-GLJ Hästevik*. Hämtad 2021-06-03:

<https://etjanst.sjv.se/tuvaut/site/webapp/areareport.html?areaid=993-GLJ>

Jordbruksverket, *Objektrapport DEF-RZI Skeddalen*. Hämtad 2021-06-03:

<https://etjanst.sjv.se/tuvaut/site/webapp/areareport.html?areaid=DEF-RZI>

Länsstyrelsen Västra Götaland, *Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0520055 Torsviken*. Hämtad 2021-06-22:

<https://www.lansstyrelsen.se/download/18.2e0f9f621636c844027346ef/1528973453247/torsviken-se0520055.pdf>

Länsstyrelsen Västra Götaland, *Inventering av ädellövskog i Göteborgs kommun*. Hämtad 2021-06-03:

<https://www.lansstyrelsen.se/download/18.331fe7f916e44e55ff31642c/1575446753070/G%C3%B6teborg.pdf>

Länsstyrelsen Västra Götaland, *Kustområdet och skärgården i Bohuslän - en värdebeskrivning av ett nationallandskap enligt 4 kap miljöbalken*. Hämtad 2021-05-27:

http://ext-dokument.lansstyrelsen.se/VastraGotaland/Samby/Obruten_kust/Rapport_2000_8_Kustomradet_och_skargarden_i_Bohuslan.pdf

Länsstyrelsen Västra Götaland, *Regionala miljömål för Västra Götaland*. Hämtad 2021-05-27:

<https://www.lansstyrelsen.se/download/18.7d3e318d1754f178477100e/1603439427537/2020-21.pdf>

Länsstyrelsen Västra Götaland, *Värdebeskrivning för riksintresse för kulturmiljövården i Västra Götalands län (Tumlehed [O8])*. Hämtad 2021-06-03:

http://ext-dokument.lansstyrelsen.se/VastraGotaland/Kulturmiljo/RI_kul/KO8.pdf

Öckerö kommun, *Översiktsplan Öckerö kommun*. Hämtad 2021-05-24:

<https://www.ockero.se/download/18.39629b96169c4cfbfe8120fe/1554108665227/%C3%96versiktsplan%20f%C3%B6r%20%C3%96cker%C3%B6%20kommun%20-%20Utblick%20%C3%96cker%C3%B6.pdf>

Webbplatser

Länsstyrelsen Västra Götaland, *Ersdalen*. Besökt 2021-05-27: <https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/besoksmal/naturreservat/Ersdalen.html>

Länsstyrelsen Västra Götaland, *Nordre älvs estuarium*. Besökt 2021-05-27: <https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/besoksmal/naturreservat/Nordre-alvs-estuarium.html>

Länsstyrelsen Västra Götaland, *Sillvik*. Besökt 2021-05-27: <https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/besoksmal/naturreservat/sillvik.html>

Ny översiktsplan för Göteborg. Besökt 2021-05-24: <https://stadsutveckling.goteborg.se/ny-oversiktsplan-for-goteborg/>.

Sveriges geologiska undersökning, *Jordarter 1:25 000 – 1:100 000*. Besökt 2021-06-03.: <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-jordarter-25-100.html>

VISS, *Björköfjorden*. Besökt 2021-06-07: <https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA59497776>

VISS, *Stora Kalvsund*. Besökt 2021-06-07: <https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA40121812>